

Denise Mina

Goden en beesten

Vertaald door
Marijke Koch

Anthos|Amsterdam

I

Geluiden drongen tot Martin Pavel door alsof er een kussen op zijn hoofd lag: het zwakke geloei van de ambulances, het zachte gebrom van de helikopter boven hem, het gedempte geschreeuw van mannen in dikke uniformen, ambulancebroeders en agenten die elkaar dringende opdrachten toeschreeuwden: GA DAT LINT HALEN, LAAT ZE NAAR ACHTEREN GAAN. Maar het was gebulder tegen een chaos die er allang niet meer was. De chaos was op z'n dooie gemak het postkantoor uit gekuierd en ervandoor gegaan. Nu was de chaos ergens in de stad en keek in etalages, at misschien iets, keek misschien tv, was in elk geval rustig. Waar de chaos ook was, hij was rustig. Martin wilde bij de chaos zijn.

Hij zat wijdbeens op de stoepwand van Great Western Road. Hij zag de menigte die onder aan de heuvel en verderop bij de verkeerslichten was samengedromd en zich inspande om iets te zien, omdat zo'n groot aantal politieauto's en de helikopter die boven hen rondcirkelde een teken waren dat er iets ernstigs aan de hand was.

Het verkeerslicht aan de overkant van de straat versprong; hij zag van opzij de rode gloed. Met een schok drong het tot Martin door dat de schemer was ingevallen. De wereld om hem heen werd werkelijk donkerder en niet alleen door hoe hij die waarnam. Hij kromde zijn rug om ruimer te kunnen ademhalen, maar schudde daardoor het jongetje bijna van zich af dat zich als een koalabeertje aan zijn borst vastklampte. Het kind drukte

zich hardnekkig tegen hem aan en schrok elke keer op als er iemand dichterbij kwam.

Toen de mist van de schok begon op te trekken herinnerde Martin zich de schoten van het automatische geweer, de rode explosies op de rug van de oude man, hoe zijn bovenlichaam naar opzij helde en wegglibberde. De beelden lokten hem in een hinderlaag en geschrokken van zijn eigen reactie, legde hij zijn handen om het hoofd van de jongen, trok hem wat dichtertegen zich aan en stopte zijn jasje in op zijn rug.

Opeens werd Martins gezichtsveld groen en het jongetje klampte zich nog steviger aan hem vast. Het uniform van een ambulancebroeder. De man knielde bij hem neer, knikte en zwaaide met zijn hoofd om Martins blik op te vangen: ‘Hé, maat, kun je me horen?’

Het kostte Martin moeite om te knikken.

‘Ben je gewond?’

Hij schudde zijn hoofd.

‘En het jochie? Is je zoontje gewond?’

Martin knipperde langzaam met zijn ogen. ‘Niet...’ Toen hij zijn mond opende om iets te zeggen begon het kind angstig te kreunen, maar Martin moest het zeggen: ‘Het is mijn zoontje niet.’

‘Wie is hij dan?’

Martin zweeg. Het kind was nu van hem, dat stond als een paal boven water, maar dat vroeg de man niet. Hij draaide zich half om en wees met zijn duim naar het gebroken raam van het postkantoor. Binnen zat alles onder de rode en zwarte spatten. ‘Van hem.’

De jongen klampte zich nog steviger aan Martins borst vast, zodat hij geen lucht meer kreeg.

Martin trok zijn knieën op en drukte het kind wild tegen zich aan, probeerde hem terug te stelen uit een wereld waarin je grootvader tot zoiets in staat was.

Hij werd in een rolstoel de wachtkamer van de Spoedeisende Hulp door geduwd; het was er niet bijzonder schoon en ook niet

bijzonder aantrekkelijk. Geen Caracas, maar ook geen Cedars-Sinai. Een glazen kogelvrije kubus voor de inschrijfbalie, rijen stoelen. Het kind zat nog steeds op zijn knie met zijn armen om zijn hals geklemd en dichtgeknepen ogen.

Een deur door. Daarachter wachtte een lange vrouw op hem. Ze was blond en droeg een grijs mantelpak. Ik ben hoofdresearcheur Alex Morrow. Ik kom zo meteen met je praten. Martin knikte. De tocht werd weer voortgezet.

Een gang op met hokjes waar gordijnen omheen hingen. Degene die de rolstoel duwde parkeerde hen in een rustig hoekje, trok een gordijn om hen heen, gaf een schopje tegen de rem en vertrok.

De tijd verstreek. Klokken tikten en karretjes rolden. Aan de andere kant van het gordijn piepten verpleegstersschoenen.

Plotseling klonken er snelle, koortsachtige voetstappen en een hoge vrouwenstem: 'Joseph?' De jongen trok zijn armen en benen los, duwde zich van Martin af en luisterde of hij het weer hoorde: 'Joe?'

Hij klom van Martins schoot en bleef voor het gordijn staan alsof hij bang was om het opzij te schuiven. Hij stond er klein en hulpeloos bij, deze motor die bijna in tranen was, en Martin stak zijn hand naar hem uit, wilde dolgraag dat hij terugkwam. Hij liet zijn hand vlug weer zakken toen hij bedacht welke indruk een man zou maken die dolgraag een jongen wilde aanraken, omdat hij tot een generatie behoorde die was opgevoed met een wantrouwen jegens zichzelf.

Hij zag dat de jongen met hoog opgetrokken schouders stond te rillen bij het gordijn. Op safari had Martin leeuwen, nijlpaarden, zelfs luipaarden gezien die doodden, achter hun prooi aan zaten. Hij had een nijlpaard de poot van een leeuw zien afbijten. Opwindend, verrassend, nederig makend zelfs, maar dat was niets vergeleken bij wat hij vandaag had gezien, omdat wat er vandaag was gebeurd zo volslagen zinloos was geweest.

Het gordijn werd opengerukt. Een rood Puffa-jack, lang als een slaapzak. Het joch keek niet omhoog, maar bleef als verstijfd naar de benen van de vrouw staan staren. 'Sorry, mammi.'

Ze viel op haar knieën, sloeg haar armen om hem heen. Ze was stevig, met brede heupen – hoewel de dikke gewatteerde jas ook niet hielp – en ze had een donker, mooi gezicht. Ze bleven lange tijd zo zitten totdat de verpleegkundige ongeduldig kuchte.

De moeder sloeg haar ogen op naar Martin en het onverholen verdriet maakte plaats voor afschuw. Ze trok de jongen van zich los om hem eens goed te bekijken; ze spuugde woedend in haar hand en wreef met haar speeksel over zijn gezicht. Martin keek naar de achterkant van zijn arm: die zat onder de opgedroogde bloederige sproeten.

Ze wreef het bloed in het haar van de jongen, spuugde nog eens, ze huilde en spuugde. De verpleegkundige gaf haar een vochtig doekje. Ze begon stevig te schrobben, duwde zijn hoofd naar achteren terwijl hij opgetogen met zijn ogen rolde bij haar aanraking.

Ze kwam weer overeind. Haar bedroefde gezicht kwam Martin bekend voor en hij beseftte ineens dat de dode grootvader haar vader was en dat ze veel van hem had gehouden.

Het gordijn viel weer dicht en ze waren weg. Martin bleef koud en als verlamd alleen achter.

Mensen spraken met elkaar buiten zijn gezichtsveld. Telefoons rinkelden. Om hem heen verstreek de tijd.

Een jonge arts kwam hem onderzoeken. Ze scheen met een penlight in zijn ogen, keek in zijn oren, vroeg of zijn hoofd was geraakt. Nee. Ze vertelde hem dat hij in shock was. Ze ging weer weg.

Een verpleegkundige bracht hem een pil, die hij innam. Hij kreeg er eenzelfde soort gevoel door als door de Xanax van zijn stiefmoeder, maar dan snel. Na een tijdje voelde alles zachter. Dat was prettig.

Een andere verpleegkundige verscheen, pakte hem onder zijn elleboog vast en zei dat hij moest opstaan. Terwijl ze naar Martins voeten keek en bemoedigende geluiden maakte, leidde ze hem liefdevol de gang door, de hoek om en naar een klein licht vertrek met witte muren en een bureau met een computer die niet aanstond.

De blonde politieagente was er, samen met een man. Ze stonden op en stelden zich voor: hoofdresearcher Morrow en researcher Harris. Ze schudden hem de hand.

Ze gingen alle drie zitten.

De agent haalde een klembord met vellen met gefotokopieerde vragen erop tevoorschijn. Hij probeerde tegelijk zijn tas en het bord vast te houden, maar toen hij ging zitten glipte het bord uit zijn hand en gleeed naar de vloer. Hij graaide met zijn vingertoppen naar het papier waardoor het bovenste, lege vel van onder de metalen clip losscheurde.

Ze zagen alle drie het bord op de grond vallen, op de rand stuiteren en met het papier naar boven neerkomen. Eronder zat een ingevuld formulier: Joseph Lyons, Lallans 9 – de agent legde snel zijn hand op het adres. Hij raapte het op en trok het gescheurde bovenste stuk van het lege vel af. Zijn lippen waren lijkkbleek van schaamte. Martin snapte niet waarom het zo belangrijk was.

De vrouw nam de leiding. Ze vroeg Martin haar te vertellen wat er in het postkantoor op Great Western Road was gebeurd. Waarom was hij daar naar binnen gegaan?

Hij was er om kerstcadeautjes naar zijn familie te sturen.

Martin had eigenlijk al bij zijn ouders moeten zijn, maar hij durfde niet. Als excuus wendde hij fictieve tentamens en een fictieve plaatselijke vriendin voor. Hij zou met Kerstmis naar haar fictieve ouders gaan voor het middagmaal. In januari zouden ze uit elkaar gaan. Zijn ouders zouden er nooit achter komen dat hij haar uit zijn duim had gezogen.

Hij vertelde dat niet allemaal aan de politie; hij zei alleen dat hij Martin Pavel heette, eenentwintig jaar oud was en geologie studeerde aan Glasgow University. Hij was op het postkantoor geweest met twee pakjes die hij voor de kerst naar huis wilde sturen.

‘Waar is thuis?’

San Francisco.

Ze keek sceptisch. ‘In Amérika?’

Californië.

‘Ben je in Schotland opgegroeid?’

Martin schudde zijn hoofd.

‘Maar je hebt een Schots accent.’

Tja.

Ze reageerde daar kwaad op. ‘Waar kom je nou écht vandaan?’

Hier. Of van waar dan ook.

‘Maar je bent hier niet opgegroeid en je ouders wonen niet hier...’

De vragen waren te ingewikkeld, de antwoorden te uitgebreid, en het enige waar hij aan dacht was dat hij wilde dat de man met het wapen hierheen kwam en hen neerschoot. Hij schudde zijn hoofd – het was allemaal zoveel en zo zwaar, en de vrouw boog zich naar voren en sprak op zachte toon tegen hem om hem gerust te stellen, terwijl Martin wist dat hij dat niet had verdiend.

‘Het doet er niet toe. Laat maar even zitten. Wie was er verder nog op het postkantoor?’

De grootvader stond vlak voor hem en hield de jongen bij de hand.

De man had grijs haar en een hoekig gezicht, net als de moeder die de jongen kwam ophalen. Hij droeg een rood fleecjack met zwarte schouders en een rode sjaal. Hij was zongebruind als een Siciliaanse boer, en zijn kleren waren keurig gestreken als van een Parijzenaar, maar hij sprak met een Glasgows accent.

Martin sloot achter in de rij aan en zette zijn muziek uit. De jongen keek glimlachend naar zijn grootvader op en zei: ‘Worstenbroodjes?’ en de grootvader knikte ernstig en zei: ‘Ja, natúúrlijk, worstenbroodjes.’

Martin bleef bij die herinnering steken. Natuurlijk. Natúúrlijk worstenbroodjes. Inwendige zaken, zoals de worstenbroodjes, werden zeer serieus opgenomen.

‘Maakte de oude man een zenuwachtige indruk?’

Nee, want dat zou op onzekerheid wijzen. Daar was geen sprake van. Hij had de jongen zonder aarzelen aan Martin overgedragen, had met een vastberaden, duidelijke waardigheid de chaos gehoorzaamd, de barbaar met zijn geweer. Martin wou dat híj dat had gedaan, en hij wist dat hij dat niet hoorde te voelen. Hij begon te huilen.

‘Neem rustig de tijd,’ zei de vrouw, eigenlijk meer om hem aan te sporen.

Hij was kalm, de grootvader. Heel kalm. Natúúrlijk worstenbroodjes. De jongen lachte, wendde zich af en keek naar een banier met VROLIJK KERSTFEEST erop die aan een kant was losgeraakt en loom hing te klapperen in het briesje van een verwarmingsventilator.

De lange rij voor hen kroop langs de verplaatsbare lintafschieding naar de loketten. Vijf, misschien zes mensen: een lange vent, erg fit, in dure fietskleding, met een oranje fietstas en een zwarte, puntige fietshelm. Wiebelig, ongeduldig, hield de klok in de gaten. Misschien nog een man voor hem en een vrouw bijna vooraan. Martin hield zich niet zo bezig met de rij, omdat hij met zijn telefoon begon te spelen. Kijken of er e-mails waren, spam wissen. Er kwam een vrouw binnen, ging achter hem staan. Hij zag haar niet, maar hij wist dat ze geel haar had. In het bloederige waas had hij het roze zien kleuren.

Drie van de vier loketten in het postkantoor waren open. Martin kwam er vaak, omdat het op weg naar de bibliotheek was en hij had het gezin dat het beheerde geobserveerd. De man van wie hij dacht dat het de vader was, was altijd aan het werk: een Aziatische man van in de vijftig, met haar dat grijzend was bij de slapen, beleefd en hard werkend; het postkantoor was op zondag ook open. Het gezicht van de dochter was een vrouwelijke versie van dat van haar vader: smallere kin, lang zwart haar en glinsterende haarspeldjes. Ze was te oud voor haarspeldjes. Een jongere man, misschien een neef; hij leek niet op de vader en dochter, maar ze gedroegen zich als familieleden; ze stonden dicht bij elkaar en spraken met korte terzijdes.

‘Wanneer beseftte je dat er een gewapende man was?’

Martin ging rechtop zitten toen hij zich herinnerde dat hij uit zijn ooghoeken een gestalte de deur van het postkantoor had zien binnenkomen. Zwarte kleren en een zware canvas tas. De gestalte deed een stap opzij naar de losstaande schappen met postpapier en enveloppen vlak bij de deur; hij glipte achter uitgestalde verjaarskaarten, goedkope koelkastmagneten, teddyberen

met Schotse sjerpen, waardeloze troep.

Martin keek weer op zijn mobiel.

De gestalte kwam weer tevoorschijn. De tas was niet langer zwaar. De man liep naar voren, vlak langs de rij wachtenden. Iedereen zag meteen dat hij voordrong, nog voor ze zijn lichtgrijze masker zagen, lang voor ze de krul van de AK-47-clip zagen die op zijn heup naar buiten stak.

‘In zijn rechter- of in zijn linkerhand?’

Hij hield hem met zijn rechterhand vast, omlaag langs zijn rechterbeen, bij de rij vandaan. Het was een pistool.

‘Je zei een AK-47...’

Jawel, maar een AK-47-pistool.

‘Wat is het verschil voor iemand die niet veel van wapens weet?’

Pistool: kortere loop natuurlijk.

Hij droeg een strak zittende jagersmuts die zijn mond, hals en hoofd bedekte, maar niet zijn ogen.

‘Met twee gaten voor de ogen?’

Nee. Er zat een flink gat in. Een ovaal. Het was een jagersmuts. De agenten begrepen niet wat hij bedoelde en Martin moest hem beschrijven: hij was van vilt, niet gebreid van wol, en zo gemaakt dat hij om de kin en de mond sloot, zodat de prooi de adem van de jager niet kon ruiken. Martin had ze gezien toen hij in Canada jaagde.

De gewapende man liep naar het begin van de rij. Zo te zien zat de bivakmuts comfortabel. En de ogen erbinnen leken rustig. Dat viel Martin nog het meest op: deze man had controle over zijn hele wereld; hij was niet zenuwachtig of twijfelend of op zoek naar leiding. Hij ging niet naar een psychiater en huilde niet om een meisje. Hij zat goed in zijn vel.

‘Wat bedoel je met goed in zijn vel?’

Martin herinnerde zich die ogen. De man was niet zenuwachtig. Totaal niet. De ogen glansden toen hij het wapen bij zijn gezicht hield. Diepblauwe ogen met witte wimpers.

De fietser gilte. Niemand keek naar hem. Ze waren als gehypnotiseerd door de gewapende man. Hij hief zijn kin op zodat zijn

lippen ter hoogte van de rand van het gat voor de ogen waren en schreeuwde: 'GA GODVERDOMME OP DE GROND LIGGEN!'

'Hoe klonk hij?'

Greenock-Ayr-achtig accent, lagere arbeidersklasse. Heeft misschien wat tijd in Birmingham, in Engeland, doorgebracht.

'Ayr-achtig?'

Brede, open klinkers van de westkust en de zangerigheid van een Birmingham accent. Er klonk ook iets rauws in zijn stem, alsof hij de avond ervoor veel had gerookt, alsof zijn keel pijn deed omdat hij in een nachtclub boven de muziek uit had geschreeuwd.

'Wat gebeurde er toen?'

Iedereen ging op de grond liggen. Ze doken haastig omlaag alsof het een wedstrijd was. Ze gingen zo plat mogelijk liggen, met hun neuzen tegen de natte vuile vloer gedrukt, iedereen. Behalve de grootvader. Hij bleef staan.

'Hoe weet je dat?'

Martin lag met zijn neus op de vloer toen hij het jochie naast hem zag, in elkaar gerold als een walnoot, knieën onder zijn borst, vuisten tegen zijn mond. De grootvader was twee stappen opzijgegaan, waardoor het leek alsof de jongen bij Martin hoorde.

Hij hoorde de grootvader vragend 'Jij?' mompelen.

De overvaller hijgde: 'Jij.'

Stilte. De grootvader wachtte tot de overvaller zich afwendde en fluisterde toen tegen Martin: '*Hij is van jou.*'

Nu hij er weer aan terugdacht, wist Martin niet of de grootvader het tegen hem of tegen het kind had gezegd, maar ineens zat hij in hun verhaal.

'Wie zat in welk verhaal?'

Martin – hij zat in hun verhaal.

'Bedoel je dat je je er daarvoor buiten voelde staan?'

Nee, maar hij had verplichtingen tegenover hen omdat hij nu in hun verhaal zat. De politieagente leek het niet te begrijpen. Verhaal, legde hij uit; wij zitten nu in een verhaal. Ze keek sceptisch.

‘Nee, dat is niet waar. Dit is echt.’

Hij deed zijn mond open en weer dicht. Het was te veel om uit te leggen dat hij Schots was en uit Californië kwam, barbaren, en dat hij in een verhaal zat. Geërgerd fronste ze haar wenkbrauwen naar hem. ‘Hij zei: “Hij is van jou”, en toen?’

De oude man stond met zijn vuisten gebald langs zijn zij tegenover de overvaller. Martin kon hem maar tot aan zijn borstkas zien.

‘Kende jij de grootvader?’

Martin zei dat hij hem niet kende.

‘Weet je het zeker?’

Martin bleef daar even bij stilstaan, bij zijn leven tot aan dat ogenblik. Grijsze vegen tijd, advocaten, wandelingen, hitte en heuvels, palmbomen, ratten, sinaasappels en ruzies. Maar toen herinnerde hij zich weer de grootvader, hoe hij zijn blik had opgevangen in de rij, hoe hun blikken elkaar hadden gekruist, *klik* – een blik, *klik* – nog een blik. Niets. Geen spoor van herkenning.

Martin wist zeker dat hij hem niet kende. Hij zou zich de man hebben herinnerd. Hij was zongebruind en netjes, maar erg Schots, en Martin zou hem naar de reden hebben gevraagd.

‘Hij zei: “Hij is van jou”, en toen?’

En toen stilte, een diepe, afschuwelijke stilte, totdat de overvaller weer sprak: ‘Maak goddomme dat je hier komt.’

‘Zei hij dat tegen de grootvader?’

Ja.

‘Wat bedoelde hij daarmee?’

Hij bedoelde: Kom hier. Hij bedoelde: Kom naast me staan, voel mijn glorieuze wapen. Hij bedoelde: Kom hier om me te helpen en daarna vermoord ik je.

‘En wat deed de oude man toen?’

Martin vertelde hun wat hij had gezien: *Maak goddomme dat je hier komt*. Als antwoord hierop kwamen de hakken van de instapschoenen van de oude man van de grond, alsof hij salueerde – een soldaat, uitverkoren voor een glorieuze opdracht. De hakken van de leren instappers hadden metalen plaatjes tegen slijta-

ge en klikklakten luid toen ze de grond raakten.

Eén instapper werd hoog opgetild over de fietser, die met zijn gezicht op de grond lag te snikken, over de mensen en de tassen die verspreid op de vloer lagen. Martin volgde met zijn ogen de voeten tot ze dertig centimeter van de zwarte gymschoenen bij de balie vandaan tot stilstand kwamen. De overvaller overhandigde de canvas tas aan de grootvader en de oude man hield hem voor hem open.

‘Hielp hij die vent vrijwillig?’

Martin gaf geen antwoord. Natuurlijk hielp hij hem. Zij was er niet bij geweest. Martin zou het niet hebben geloofd als hij het niet met eigen ogen had gezien.

‘Waar was jij toen?’

De vraag voerde hem terug naar het gehijg van de jongen die met zijn gezicht omlaag in de natte smurrie van de straat lag. Zo- maar ineens legde Martin zijn arm over de rug van het joch en trok hem naar zich toe, tot hun voorhoofden tegen elkaar aan gedrukt waren. De jongen keek hem met zijn bruine ogen onbewogen aan. Martin keek hem ook aan en ze knipperden met hun oogleden naar elkaar, verankerd; ze hoorden de wereld om hen heen wel, maar ze zagen niets. Martin was een enig kind en een eenzaam kind. Liggend op de stoffige vloer en kijkend naar de jongen, had hij zich nooit eerder zo dicht bij iemand gevoeld. Dat had de overvaller voor hen gedaan.

Achter hen, ergens ver weg, beval de overvaller de loketbedienden om 'm te smeren – jij niet, jij blijft. Mensen kwamen in beweging. Deuren werden geopend. Deuren werden gesloten. De wereld werd op zijn bevel gereorganiseerd.

Een stem achter de balie, gedempt door het dikke onbreekbare glas.

‘Schiet op,’ zei de overvaller.

En toen moet hij hard op het glas hebben geslagen, want een donderend geluid deed de ruimte trillen en iedereen die op de grond lag beefde van angst.

‘Doe geen moeite, hij is nog stééds afgesneden.’

Martin wist zeker dat hij die woorden zei. De vrouwelijke

agent vroeg hem om het nog een keer te zeggen en dus zei hij: hij is nog steeds afgesneden. De man werd er kwaad om. 'Ja, probeer me maar niet te besodemieten!' Hij werd steeds kwader en toen riep hij: 'Jij! Ga naar haar toe en geef haar een klap.'

Stilte.

Daarna het geluid van de schoenen van de oude man die door het postkantoor klikklakten. Het gewicht van de voeten verschoof, de zolen knarsten op de vuile vloer, en daarna het zware geluid van een klap en de geschrokken gil van een vrouw. Hij dwong hen om elkaar aan te vallen en Martin voelde dat die vent ervan genoot.

De ogen van de jongen vielen even dicht, alsof hij langzaam knipperde; hij pakte als het ware zijn grootvaders hand vast.

'BRENG HET HIERHEEN.' Deuren gingen open, voeten liepen. Het gesleep met een zak over de vieze vloer.

Daarna allebei de voetenparen, de klikklak-instappers en de piepende zolen van de gymschoenen van de overvaller, naar de uitgang. Bij de herinnering aan wat er toen gebeurde begon Martin sneller te ademen.

De deur klikte met een piepend scharnier open en de koude lucht van de straat woei over de vloer, tilde stof op en smeed het in zijn haren. Hij knipperde verwoed om het oogcontact met de jongen te verbreken en rolde zijn hoofd opzij naar de deur om te zien of ze weg waren.

Maar ze waren nog binnen, nogal ver weg, aan de andere kant, en Martin kon hen duidelijk zien. Tussen hen en hem in lag de blonde vrouw op haar buik, met haar gezicht naar Martin gekeerd; er druppelden tranen tussen haar stijf gesloten oogleden.

De twee mannen stonden tegenover elkaar bij de open deur.

'Hoe lang was de overvaller vergeleken met de grootvader?'

Hij was lang, misschien een meter tweeëntachtig of vijftientachtig. Hij droeg een zwarte sweater zonder logo, donkere jeans en zwarte gymschoenen. Goedkope, versleten kleren, maar zijn houding was elegant, als van een zwierige cowboy. De politie-agente vroeg hem om dat uit te leggen en Martin stond op om het haar te laten zien: de gewapende man stond met zijn bekken naar

voren gekanteld, de kolf van zijn wapen rustte op zijn rechterheup, de loop wees omhoog en hij hield hem met één hand vast. Martin stond naar de muur van het anonieme vertrek te kijken en vond het leuk hem te imiteren, voelde zijn ruggengraat golven en wist hoe ontspannen en zelfverzekerd hij zou moeten zijn om zo te staan. Hij keek naar de plek waar de oude man zou hebben gestaan en voelde gedurende een fractie van een seconde dat hij hem daar kon zien. Toen zei zij weer iets en verstoorde het beeld: ‘Waarom stond hij daar zo?’

Martin ging weer zitten. Hij vermande zich; de domme grijns verdween van zijn gezicht. Door de zwaarte, legde hij uit. Al het gewicht in die wapens zit voorin en daarom hou je ze schuin als je ze met één hand vasthoudt. Martin zweeg. Hij had zich laten meeslepen en zijn accent gleed over de Atlantische Oceaan, zwiepte omhoog over torenhoge golven, scheerde over de zwartblauwe valleien, reisde terug naar nergens. Hij was de draad kwijt.

De vrouw hielp hem weer verder. ‘Wie hield de tas vast? Wie hield op dat moment de tas vast?’

De overvaller hield hem in zijn andere hand; hij droeg de tas waar alles in zat wat ze hadden gepakt. Zo te zien was hij niet zwaar of bijzonder vol. Het was eigenlijk maar een luttel bedrag. Martin dacht niet dat het om het geld ging.

De grootvader hield de deur open.

Martin voelde zich opeens uitgeput toen hij zich de houding van de oude man weer voor de geest haalde: kaarsrecht, schouder naar achteren, even waardig als een portier met vijftig dienstjaren aan de Upper East Side. Maar zijn kin bibberde op zijn borst omdat hij huilde. Martin had het gevoel dat hij wist wat er zou gebeuren en dat hij daar maar wat stond te huilen.

De loop van het pistool ging omlaag en werd op zijn borst gericht.

Het eerste schot knalde in Martins oren en er vlamde vuur in de loop. Hij schrok ervan hoe hard het klonk. Hij had nooit eerder zonder oorbeschermers een wapen horen afgaan. Te hard voor zijn oren, niet een *pang*, maar een pijnlijk harde *poet*,

die tegen zijn binnenoor aan knalde.

Vuur in de kamer, en *poet, poet, poet...* – tien keer. Hulzen vlogen in de rondte, glinsterend koper dat vrolijk door de lucht tolde.

Martin zag de ene na de andere wond op de rug van de oude man exploderen; hij zag rode mist uit hem stuiven, die op wenskaarten landde en het haar van de blonde vrouw mooi prinsessenroze kleurde.

Plotseling brak de glazen muur naar de straat in melkwitte splinters.

Daarna stilte.

De kaak van de oude man viel open. Zijn lichaam helde naar opzij, zijn schouders draaiden naar de deur toe alsof hij de mensen binnen de kraters in zijn rug wilde laten zien. Toen gleed zijn bovenlichaam min of meer weg; het gleed van de benen af en naar de deur toe en de benen en het bekken vielen voorover.

Martins adem stakte bij deze herinnering, maar een handje als van een dikke spin werd tegen zijn wang geduwd – de jongen had zijn hand onder zijn nek gestoken. Hij trok Martins gezicht weer naar zich toe, zodat hij wel moest kijken. *Ik ben hier nog steeds. Nu zitten we samen in een verhaal.*

Dankbaar keek Martin in de bruine ogen van de jongen, en zo bleven ze liggen.

De reddende hand rustte lange tijd op zijn wang, totdat de politie kwam en tegen hen schreeuwde dat ze moesten opstaan.

2

Het was al donker. Rechercheurs Tamsin Leonard en Wilder waren op de terugweg naar de stad toen ze gebeld werden: een Audi G7, een jaar geleden de favoriet onder drugsdealers, was voor het laatst gezien op camera 217 toen hij kruispunt 2 op de M77 passeerde. Hij werd gezocht in verband met een lopend onderzoek. Ze moesten hem aanhouden en de mobiel van de bestuurder checken om te zien of hij om 16.53 uur was gebeld en het nummer noteren.

Het was een simpel klusje, dat hun ten deel viel omdat alle anderen net waren vertrokken in verband met een gewapende overval op een postkantoor. Simpele klussen vielen hun wel vaker ten deel.

Wilder verbrak de verbinding, keek Leonard woedend aan en stak verontwaardigd zijn hand op naar het verkeer voor hen, alsof de spits haar schuld was. Ze moesten zich tussen het bumper aan bumper rijdende verkeer in noordelijke richting zien door te manoeuvreren voordat ze de weg in zuidelijke richting konden bereiken, maar dat was niet waarom Wilder kwaad was. Wilder was gewoon altijd kwaad.

Ze werden vaak gekoppeld, Wilder en Leonard. Tijdens hun dienst werden ze van de overige rechercheurs uitgesloten; Wilder omdat hij geen charme had en Leonard omdat ze een vrouw, Engels en ouder was, en naar cricket keek in plaats van naar voetbal. Ze vond het niet erg; ze voelde zich prima in de marge, maar de

laatste tijd was het een rol gaan spelen: er kwamen gedwongen ontslagen aan en ze waren allebei kwetsbaar omdat ze zich aan de randen van de roedel bevonden. Nu hadden ze er de smoor over in dat ze als team moesten werken, alsof het gebrek aan populariteit van de ander hun eigen falen verergerde. Ze waren allebei bang dat ze op de nominatie stonden om afgevoerd te worden.

Leonard bleef vastzitten in het verkeer op de Kinning Park-afrit en Wilder klakte misprijzend met zijn tong.

Ze gaf geen sjoegie. ‘Vind je dat ik het zwaailicht aan moet zetten?’ Ze vroeg echt om zijn raad, ze zei het niet om te slijmen.

‘Wat vind jij?’

In plaats van ruzie te maken, waar hij op uit was, zette Leonard het zwaailicht en de sirene aan. Dat was een vergissing. Opgeschrikt uit hun forensentrance gingen de auto’s voor hen langzamer rijden en schoven op naar de kant, probeerden hun ruim baan te geven.

Met een gezicht dat droop van afkeuring hief Wilder zijn hand op vanwege de opstopping. Leonard zei niets, maar manoeuvreerde voorzichtig door de chaos op de berm en de rotonde naar de weg in zuidelijke richting.

Ze zou blij zijn wanneer ze vandaag van Wilder was verlost. Niet dat ze verder geen zorgen had. De tweede ronde bevruchttingsbehandelingen van haar vrouw had een week geleden plaatsgevonden en ze moesten nu afwachten of het embryo zich zou hechten. Het was een verschrikkelijk dure behandeling en ze hadden al eens een miskraam gehad. Tegen de voorschriften in zat Tamsins privémobiel met het geluid uit in haar zak. Wat ze de rest van de dag ook deed, voor een deel was ze met haar gedachten bij haar rechterheup, bang om het gezoem met slecht nieuws te horen. Op het werk praatte ze er niet over. Niemand praatte daar over voortplanting en seksualiteit, en ze zag niet in waarom zij dat wel zou moeten doen.

Wilder snoof verontwaardigd toen ze achter een vrachtwagen bleef steken die onhandig uit de snelle rechterbaan probeerde te komen. Ze had de sirene niet moeten aanzetten.

Toen het verkeer geleidelijk uitdunde konden ze weer op-

schieten. Dichter bij de plek gekomen waar de auto zich zou moeten bevinden zette Leonard het geluid van de sirene af om de bestuurder niet de kans te geven de weg te verlaten voor ze hem hadden gezien.

Ze kwamen bij een lang hellend stuk waar ze in de achteruitkijkspiegel uitzicht op de hele stad hadden, en daar zagen ze de Audi vlak voor hen rijden.

De grote vierkante wagen reed halverwege de heuvel met gelijkmatige snelheid op de rechterbaan, waar hij zijn plaats behield. De onopvallende rijstijl werd tenietgedaan door het merk en de enorme afmetingen van het voertuig, waardoor hij even opvallend was als een laars in een rijtje teenslippers. Deze auto's waren zo populair onder drugsdealers dat er agenten waren die automatisch elke Audi G7 aanhielden die ze zagen. Dit exemplaar was op bestelling gelakt, was voorzien van de veelzeggende geblindeerde ramen en de optionele chroomafwerking die het tot een topmodel maakten.

De auto's tussen hen en de Audi voegden in bij het verkeer op de andere baan en Leonard ging met de zwaailichten aan achter de Audi rijden.

De bestuurder wist dat ze hier voor hem waren. Paniekerig veerde hij af en toe naar links of schoot opeens naar voren, probeerde te manoeuvreren, te ontsnappen, maar dat lukte niet.

Leonard knipperde met de richtingaanwijzer om aan te geven dat hij aan de kant moest gaan. De auto's naast hen maakten ruimte voor twee auto's en ze voegden achter elkaar in op de linkerbaan. Ze knipperde weer met de richtingaanwijzer om aan te geven dat hij in de harde berm moest stoppen, maar het was haar ontgaan dat ze bij een afrit waren en in plaats daarvan reed hij die nu op.

Wilder raakte in paniek toen de Audi doorreed. 'Hij gaat ervandoor...'

Maar Leonard zag dat de Audi langzamer was gaan rijden en dat hij wilde meewerken, maar geen plek zag om te stoppen. 'Nee, ik denk dat hij het gewoon niet begreep...'

De berm liep heuvelopwaarts. Bovenaan kwam hij recht-

streeks uit op een invoegstrook. De Audi reed die met vijftien kilometer per uur op, omdat hij misschien doorhad dat ze hadden gezien dat hij geschrokken was en hij die indruk hoopte weg te nemen. Het was ook mogelijk dat hij de indruk wilde wekken dat hij meewerkte, zodat ze minder op hun hoede zouden zijn en dat hij langzaam reed omdat hij een mes of een wapen probeerde te pakken of om hulp belde.

Ze konden niet eens de achterbank zien – de Audi was zo hoog dat ze door de led-achterlichten werden verblind en eventuele handlangers niet zouden kunnen zien.

De Audi stopte bij de invoegstrook. Het raampje aan de bestuurderskant werd omlaag gedraaid en de man boog zich net ver genoeg naar buiten om Leonard in de zijspiegel zijn gezicht te laten zien.

Hij was verrassend jong, droeg een lichtblauwe pet zonder klep en een grote bril. Hij liet zijn opgestoken hand zien om aan te geven dat hij niet wist wat hij moest doen. Hij leek klein, maar verhoudingen waren lastig in te schatten omdat de auto zo groot was.

‘Shit,’ zei Wilder. ‘Shit, shit, shit! Het is Barrowfield. Ze zeiden dat het telefoontje van iemand uit Barrowfield kwam...’

Het zweet brak Leonard uit – het onderzoek naar de groep in Barrowfield was eenvoudig begonnen als een verzoek om inlichtingen in te winnen: kleine dealers die op veel te jonge kinderen mikten. Maar toen werd hun zestienjarige informant met een gebroken nek bij een bushalte aangetroffen. Plaatselijke roddel leidde hen naar de deur van een dikke bodybuilder die Benny Mullen heette. Terloopse surveillance wees uit dat Mullen een bende van door en door slechte mannen leidde die schaamteloos zakkenvol cocaïne, heroïne en wapens uitdeelden. Nader onderzoek bracht aan het licht dat de internationale politie Mullen al zes jaar lang op de hielen zat. Niemand in de omgeving wilde praten; de mensen deden niet eens meer hun deur open voor de politie. Een contact bij de woningcorporatie vertelde hun dat zestig procent van de bewoners om een ander huis had gevraagd. De bestuurder van deze auto was door die bende gebeld.